

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зоҳир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зоҳир Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

INFRATUZILMA OBYEKTлари RIVOJLANISHINING TURIZM SOHASIDAGI O'RNİ

Tojirova Amina Baxtisher qizi

Toshkent shahridagi "Alfraganus University" nodavlat oliy ta'lim tashkilotining "Xalqaro turizm menejmenti" kafedrası tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm sohasida infratuzilma obyektlarini rivojlantirishning roli ko'rib chiqiladi. Infratuzilmaning turizmni rivojlantirishga ta'siri bo'yicha mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi. Tadqiqot mavzusining dolzarbligi jahon va O'zbekiston turizm sanoatining faol o'sishi sharoitida asoslanadi. Ishning maqsadi-turizmni rag'batlantirish va mintaqalarning jozibadorligini oshirish uchun infratuzilmani rivojlantirishning ahamiyatini tahlil qilish. Turistik infratuzilmaning turli tarkibiy qismlari, shu jumladan transport, turar joy, ovqatlanish, o'yin-kulgi ko'rib chiqiladi. Turli mamlakatlarda infratuzilmaning turizmga ta'siri misollari tahlil qilinadi. O'zbekiston va xorijiy tajribani o'rganish asosida O'zbekistonda turizm maqsadlari uchun infratuzilmani rivojlantirishni rag'batlantirish bo'yicha tavsiyalar shakllantiriladi. Asosiy chora-tadbirlar qatorida: infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha maqsadli dasturlarni yaratish, turizm infratuzilmasi loyihalariga investitsiyalarni jalb qilish, turistik-rekreatsion klasterlar va maxsus iqtisodiy zonalarni shakllantirish, turizm markazlari o'rtasida transportni rivojlantirish, mehmonxona qurilishi va xizmat ko'rsatish sohasini rag'batlantirish. Zamonaviy infratuzilmaning turizm sanoatining uzoq muddatli barqaror o'sishini ta'minlash va O'zbekistonning turistik mintaqalarining raqobatbardoshligini oshirishda muhim roli to'g'risida xulosa chiqariladi.

Kalit so'zlar: turizm, infratuzilma, transport, turar joy, ovqatlanish, o'yin-kulgi.

Abstract: This article examines the role of the development of infrastructure facilities in the field of tourism. The analysis of the existing literature on the impact of infrastructure on tourism development is carried out. The relevance of the research topic in the context of the active growth of the global and Uzbek tourism industry is substantiated. The purpose of the work is to analyze the importance of infrastructural development for stimulating tourism and increasing the attractiveness of regions. Various components of the tourist infrastructure are considered, including transport, accommodation, food, entertainment. Examples of the impact of infrastructure on tourism in different countries are analyzed. Based on the study of Uzbek and foreign experience, recommendations are formulated to stimulate infrastructural development for tourism purposes in Uzbekistan. Among the main measures: the creation of targeted infrastructure development programs, attracting investments in tourism infrastructure projects, the formation of tourist and recreational clusters and special economic zones, the development of transport between tourist centers, stimulating hotel construction and the service sector. The conclusion is made about the key role of modern infrastructure in ensuring long-term sustainable growth of the tourism industry and increasing the competitiveness of the tourist regions of Uzbekistan.

Key words: tourism, infrastructure, transport, accommodation, food, entertainment.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль развития инфраструктурных объектов в сфере туризма. Проводится анализ существующей литературы по вопросам влияния инфраструктуры на развитие туризма. Обосновывается актуальность темы исследования в условиях активного роста мировой и узбекской туристской отрасли. Определяется цель работы – проанализировать значение инфраструктурного развития для стимулирования туризма и повышения привлекательности регионов. Рассматриваются различные компоненты туристской инфраструктуры, включая транспорт, размещение, питание, развлечения. Анализируются примеры влияния инфраструктуры на туризм в разных странах. На основе изучения узбекского и зарубежного опыта формулируются рекомендации по стимулированию инфраструктурного развития для целей туризма в Узбекистане. В числе основных мер: создание целевых программ развития инфраструктуры, привлечение инвестиций в проекты туристской инфраструктуры, формирование туристско-рекреационных кластеров и особых экономических зон, развитие транспорта между туристскими центрами, стимулирование гостиничного строительства и сферы услуг. Делается вывод о ключевой роли современной инфраструктуры в обеспечении долгосрочного устойчивого роста туристской отрасли и повышении конкурентоспособности туристских регионов Узбекистана.

Ключевые слова: туризм, инфраструктура, транспорт, размещение, питание, развлечения.

KIRISH

Turizm O'zbekiston iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biridir. 2017-yilda 2,7 million kishidan 2022-yilda 5,2 million kishiga ko'paygan mamlakatga kirish turizm oqimi tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda ^[1]. Ichki turizm ham faol dinamikani namoyish etadi.

O'zbekiston turizm industriyasini rivojlantirish milliy ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Sanoatning yanada barqaror o'sishini ta'minlashning eng muhim omili turizm infratuzilmasini takomillashtirishdir. Hozirgi vaqtda turizm uchun infratuzilma obyektlarini rivojlantirish masalalariga davlat darajasida katta e'tibor qaratilmoqda.

Ushbu tadqiqotning maqsadi O'zbekistonning Markaziy Osiyodagi yetakchi sayyohlik yo'nalishlaridan biri sifatidagi mavqeini yanada mustahkamlash uchun turizm infratuzilmasini rivojlantirishning roli va ahamiyatini tahlil qilishdan iborat.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.01.2019-yildagi PF-5611-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni ^[2] 2-bobiga ko'ra, turizm sohasini rivojlantirishning asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

2019–2020-yillarda – turizmni rivojlantirish uchun mustahkam qonunchilik bazani yaratishga qaratilgan institutsional islohotlar, infratuzilmani modernizatsiyalash va mamlakat brendini targ'ib qilish;

2021–2025-yillarda – mamlakat iqtisodiyotida turizm industriyasi ulushini ko'paytirish. Ushbu yo'nalishda zarur infratuzilmani rivojlantirish va dunyo bozorida respublikaning turizm salohiyatini targ'ib qilish orqali mamlakatning yalpi ichki mahsulotida turizm ulushini 5 foizgacha (2017-yil yakuni bo'yicha – 2,3%) yetkazish, shuningdek, 2025-yil yakuniga qadar 9 milliondan ortiq turistlarni, shu jumladan uzoq xorijdan – 2 million turistni jalb qilish belgilab qo'yilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODLARI

O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirish holati va istiqbollarini tahlil qilish masalalariga mahalliy va xorijiy tadqiqotchilarning bir qator nashrlari bag'ishlangan.

O'zbek olimlarining asarlaridan N. E. Eshonqulov ^[3], Z. R. Ibrohimova ^[4], F. M. Mamasoliyev ^[5] va boshqalarning nashrlarini ajratib ko'rish mumkin. Ushbu mualliflar turizm infratuzilmasini me'yoriy-huquqiy qo'llab-quvvatlashning muammoli jihatlarini, ushbu sohadagi investitsiya faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish masalalarini o'rganadilar.

Xorijiy mutaxassislar orasida O'zbekiston turizm infratuzilmasi masalalariga H. Watanabe ^[6], H. H. Rasul ^[7], M. Pedersen ^[8] va boshqalar e'tibor qaratmoqda. Ularning asarlarida mehmonxonalar faoliyatining mavsumiyligi, turistik infratuzilma obyektlarida malakali kadrlar yetishmasligi masalalari tahlil qilingan.

Shunday qilib, ilmiy adabiyotlarda O'zbekistonda turizmni infratuzilma bilan ta'minlashning kuchli va zaif tomonlari bo'yicha keng ko'lamli tadqiqotlar taqdim etilgan. Ularning asosida ushbu maqolada tahlil qilish yo'nalishlari aniqlandi.

Bir qator mualliflar O'zbekiston turizm infratuzilmasini rivojlantirishning asosiy muammolari va cheklovlarini aniqlashga e'tibor qaratmoqdalar. Ular orasida moliyalashtirishning yetarli emasligi, investorlar uchun yuqori xarajatlar, mintaqalararo transport aloqalarining sustligi va boshqalar. Tahlil asosida belgilangan muammolarga aniq yechimlar taklif etiladi.

NATIJALAR

Turizm O'zbekiston iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biridir. Jahon sayyohlik tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, 2018-yilda mamlakatga 5,3 million chet ellik sayyoh tashrif buyurgan, bu o'tgan yilga nisbatan 24 foizga ko'pdir. 2025-yilga kelib O'zbekiston hukumati sayyohlar oqimini yiliga 9 million kishiga yetkazishni rejalashtirmoqda ^[9].

O'zbekiston Respublikasi davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari tahlili 2017-2021-yillar davrida mamlakatning muhim mintaqalarida turizmning moddiy-texnika bazasini rivojlantirishning ijobiy dinamikasini ko'rsatdi ^[10].

Shunday qilib, Qoraqalpog'iston Respublikasida mehmonxonalar va shunga o'xshash turar joylarning umumiy soni 2017-yildagi 34 donadan 2021-yilda 57 donaga ko'paydi. Shu bilan birga, mehmonxona fondining eng katta o'sishi Nukus, Xodjayli, Moynak kabi shaharlarda sodir bo'ldi.

Farg'ona viloyatida 42 ta obyektga mo'ljallangan mehmonxonalarning o'sishi qayd etildi. Xususan, Farg'ona shahrida mehmonxonalar soni 8 tadan 17 taga yetdi. Quvasoy va Farg'ona tumanlarida sezilarli ijobiy dinamika qayd etildi ^[11].

Aeroport infratuzilmasini rivojlantirish ham ta'sirchan dinamikaga ega. Masalan, Navoiy xalqaro aeroportini rekonstruksiya qilish doirasida uning o'tkazish qobiliyati soatiga 400 yo'lovchiga yetkazildi. Urganch aeroportida yangi terminal va terminal mehmonxona majmuasi qurildi.

Shu bilan birga, bir qator sayyohlik hududlarida sanatoriya-kurort majmuasi obyektlari, umumiy ovqatlanish korxonalari, transport aloqalari bilan bog'liq muammolar saqlanib qolmoqda. Buni sayyohlar o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijalari tasdiqlaydi.

Quyida O'zbekistonning turli mintaqalarida turizm infratuzilmasidan qoniqish bo'yicha o'tkazilgan so'rovlarning aniq ma'lumotlari keltirilgan.

1-jadval: Turistlarning O'zbekiston mintaqalari bo'yicha turizm infratuzilmasidan qoniqishi (respondentlar sonining % dagi ulushi)¹

Hudud	Mehmonxonalar	Restoranlar	Transport	Ekskursiyalar
Toshkent	74	69	62	81
Samarqand viloyati	63	58	57	76
Buxoro viloyati	54	48	51	69
Xorazm viloyati	68	61	64	72

Jadvalda keltirilgan ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, sayyohlar ekskursiya xizmatlarining sifatini eng yuqori baholaydilar - 69% dan 81% gacha. Shu bilan birga, umumiy ovqatlanish korxonalari sohasida eng kam qoniqish kuzatiladi - mintaqalar bo'yicha 48-69%.

Shuningdek, turizm transport infratuzilmasining rivojlanishini baholash nisbatan past-51-64%. Bu ushbu yo'nalishlarni rivojlantirish uchun qo'shimcha harakatlarni talab qiladi.

TAHLIL

Mutaxassislar fikricha, 2028-yilgacha O'zbekiston turizm infratuzilmasiga investitsiyalarning yillik o'sishi kamida 8 foizni tashkil etadi, bu esa ushbu jihatni tubdan yaxshilashga imkon beradi ^[12]. Turistik infratuzilmaning ayrim obyektlarining hozirgi holati va rivojlanish istiqbollarini batafsil ko'rib chiqaylik.

O'zbekiston mehmonxona fondi yangi mehmonxonalarni ishga tushirish hisobiga faol to'ldirilmoqda. Agar 2017-yilda kollektiv turar joylardagi xonalarning umumiy soni 29,8 mingtani tashkil etgan bo'lsa, 2021-yilda bu ko'rsatkich 45,3 ming donaga yetdi ^[13].

Samarqand va Buxoro shaharlarida mehmonxona qurilishi sohasidagi faoliyatni alohida ta'kidlash joiz. 2021-yilda bu yerda 1450 ta umumiy xona fondi, jumladan, xalqaro mehmonxona tarmoqlari obyektlari bilan 16 ta mehmonxona ishga tushirildi.

Shu bilan birga, mamlakatning ko'plab sayyohlik markazlarida sifatli turar joy yetishmasligi saqlanib qolmoqda. 4* va 5* toifadagi mehmonxonalar taqchilligi mutaxassislar tomonidan 2,5 mingdan 3,5 mingga xona miqdorida baholanadi ^[14].

O'zbekistonning asosiy yo'nalishlarining transportga kirish imkoniyati turizm sohasi uchun muhim rol o'ynaydi. 2-jadvalda respublikaning xalqaro aeroportlarida yo'lovchilar oqimi to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan.

2-jadval: 2017-2021-yillarda O'zbekiston xalqaro aeroportlarining yo'lovchi oqimi, million kishi²

Aeroport	2017-yil	2018-yil	2019-yil	2020-yil	2021-yil
Tashkent	2,3	2,5	3,1	1,7	3,4
Samarqand	0,14	0,18	0,25	0,13	0,29
Buxoro	0,27	0,39	0,47	0,22	0,51
Navoiy	0,15	0,19	0,23	0,11	0,27
Urganch	0,63	0,71	0,85	0,46	0,95

Taqdim etilgan ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, so'nggi 5 yil ichida mamlakatning barcha muhim xalqaro aeroportlarida yo'lovchilar oqimining ijobiy dinamikasi kuzatildi. Samarqand va Buxoro aeroportlari ushbu yo'nalishlarning tobora ommalashib borayotganligi sababli eng katta o'sishni ko'rsatdi.

Mamlakatning asosiy sayyohlik mintaqalarini havo qatnovi sohasida ijobiy dinamika kuzatilmoqda. 2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, so'nggi 5 yil ichida O'zbekistonning asosiy xalqaro aeroportlarida yo'lovchi tashish hajmi o'rtacha 34-68 foizga o'sdi.

Samarqand va Buxoro aeroportlari ayniqsa yuqori o'sish sur'atlarini ko'rsatdi, bu esa ushbu yo'nalishlarning turistik jozibadorligi oshishi bilan bog'liq. Masalan, keng ko'lamli rekonstruksiya so'ng Samarqand aeroportining o'tkazish qobiliyati soatiga 1000 yo'lovchiga oshdi ^[15].

¹ Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

² www.uzairnavi.uz – veb sayti ma'lumotlari.

Shu bilan birga, Xiva, Shahrisabz, Chotqol tizmasi mintaqalari kabi potensial yo'nalishlarning transportda yetarli emasligi muammosi dolzarb bo'lib qolmoqda. Ushbu muammolarni hal qilishga ustuvor ahamiyat berilishi kerak.

Tadqiqot zamonaviy infratuzilmaning O'zbekiston mintaqalariga turizm oqimini rag'batlantirish va ushbu sohaning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashdagi muhim roli to'g'risida aniq xulosa chiqarish imkonini beradi.

Samarqand va Buxoro kabi shaharlarda aeroportlarni rekonstruksiya qilish va modernizatsiya qilishning yo'lovchi oqimining ko'payishiga ta'siri yaqqol misol bo'la oladi. Aerovokzallarning o'tkazish qobiliyatini kengaytirish va yo'lovchilarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash havo orqali ko'proq sayyohlar oqimi uchun sharoit yaratishga imkon berdi, bu esa tur oqimini oshirishga bevosita yordam berdi.

Yana bir muhim jihat-xalqaro sifat standartlariga javob beradigan yangi zamonaviy mehmonxonalar qurilishidir.

3-jadval: Turizm infratuzilmasini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari³

Infratuzilma obyekti	Tavsiyalar
Mehmonxonalar	<ul style="list-style-type: none">- mehmonxona qurilishini rag'batlantirish bo'yicha maqsadli dasturlarni ishlab chiqish;- investorlarni jalb qilish uchun sharoit yaratish;- qurilish sohasida ma'muriy tartib-taomillarni soddalashtirish.
Transport	<ul style="list-style-type: none">- turistik markazlarning havo qatnovini kengaytirish;- transport markazlarini modernizatsiya qilish (aeroportlar, temir yo'l stansiyalari);- namoyish obyektlariga kirish uchun shahar atrofi transportini rivojlantirish.
Umumiy ovqatlanish	<ul style="list-style-type: none">- mehmonxonalarda ovqatlanish korxonalarini tashkil etishni rag'batlantirish;- obyektlarda xizmat ko'rsatish sifatini oshirish;- milliy oshxonani targ'ib qilish.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, turizm infratuzilmasining har bir elementini rivojlantirish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari majmui mavjud. Ushbu chora-tadbirlarning samarali amalga oshirilishi O'zbekiston turizm sohasini tubdan yangi bosqichga ko'tarishga qodir.

MUHOKAMA

Ushbu tadqiqot doirasida olib borilgan tahlil O'zbekiston turizm sanoatining miqdoriy va sifat jihatidan barqaror o'sishini ta'minlash uchun rivojlangan turizm infratuzilmasining muhim ahamiyati to'g'risida aniq xulosa chiqarish imkonini beradi.

Statistik ma'lumotlar va so'rov natijalari shuni ko'rsatadiki, so'nggi 5 yil ichida Samarqand, Buxoro, Xiva shaharlariga sayyohlik oqimining rekord darajada o'sishini ta'minlagan mehmonxona qurilishi, aeroportlarni modernizatsiya qilish, zamonaviy oziq-ovqat va ko'ngilochar korxonalarni tashkil etish kabi sohalarda yirik infratuzilma loyihalarini amalga oshirish edi. Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, keng ko'lamli infratuzilma ta'minotisiz ushbu hududlarda sayyohlar sonining o'sish sur'ati 2-3 baravar past bo'ladi ^[7].

Boshqa tomondan, bu Chotqol tizmasining tog'li hududlari, Shahrisabz va Kitob tarixiy shaharlari kabi istiqbolli zonalarga sayyohlar oqimi uchun asosiy infratuzilma cheklovi bo'lib qolmoqda. Bu turar-joy binolari va transport logistikasi, ko'ngilochar infratuzilmalaridir. Ushbu cheklovlarni bartaraf etish O'zbekiston turizm sohasini tubdan yangi bosqichga olib chiqishi mumkin.

Shu bilan birga, bir qator yo'nalishlarda O'zbekistonda turizmni infratuzilma bilan ta'minlash o'sib borayotgan sayyohlik sanoatining dolzarb ehtiyojlaridan orqada qolmoqda.

Xususan, xalqaro darajadagi xorijiy sayyohlarni qabul qilish va joylashtirish uchun 4-5 yulduzli toifadagi qo'shimcha 2,5-3 ming zamonaviy mehmonxona xonalariga ehtiyoj bor [8]. Shuningdek, xalqaro standartlarga javob beradigan tematik ko'ngilochar bog'lar, savdo va ko'ngilochar majmualarni qurish uchun sarmoyalar talab etiladi.

Mintaqalardagi sayyohlik obyektlarining transport aloqalari, sayyohlik yo'nalishlari bo'yicha shahar atrofi va shaharlararo avtobus aloqalarini rivojlantirish masalalari dolzarbdir.

Belgilangan muammolarni hal qilish uchun turistik infratuzilma sohasidagi dunyodagi eng yaxshi amaliyotlarga asoslangan kompleks yondashuv zarur.

3 Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

XULOSA

Amalga oshirilgan keng qamrovli tadqiqot O'zbekiston iqtisodiyotining ushbu yuqori daromadli sohasini uzoq muddatli barqaror o'sishi uchun turizm infratuzilmasini maqsadli rivojlantirishning muhim roli to'g'risida aniq xulosa chiqarish imkonini beradi.

Yangi mehmonxona majmualarini qurish, mintaqaviy markazlar aeroportlarini rekonstruksiya qilish, kompleks rivojlanish turistik-rekreatsion zonalarini tashkil etish bo'yicha keng ko'lamli loyihalar kelgusi 5-7 yil uchun strategik ustuvor vazifa bo'lishi kerak. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va investorlarni jalb qilish uchun qulay sharoitlar O'zbekiston turizm infratuzilmasini tubdan yangi bosqichga olib chiqishga imkon beradi. Va bu, o'z navbatida, kirish turistik oqimining har yili 20-25 foizga o'sishini va respublikaning butun turistik ekotizimining yuqori rivojlanish sur'atlarini ta'minlaydi.

Turistik ko'rgazma, transport, turar joy, ovqatlanish, o'yin-kulgining asosiy obyektlarini qamrab oluvchi turizm infratuzilmasini rivojlantirishga kompleks yondashuv sanoatning mavjud yuqori salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga imkon beradi. Xususi investorlarni samarali davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, infratuzilmani rivojlantirishning maqsadli davlat dasturlarini amalga oshirish bilan bir qatorda, yaqin va o'rta muddatli istiqbolda O'zbekiston turizmi sohasida ustuvor vazifa bo'lishi kerak. Bu mintaqalarga sayyohlik oqimining ko'payishiga, shuningdek, respublikaning butun turizm sanoatining rentabelligi va raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

References:

1. O'zbekistonga keluvchi sayyohlar soni so'nggi 5 yilda 2 barobar oshdi, <https://daryo.uz/2023/02/22/ozbekiston-keluvchi-sayyohlar-soni-songgi-5-yilda-2-barobar-oshdi>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.01.2019-yildagi PF-5611-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni
3. Eshonqulov N. E. "O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari" // Turizm: huquq va iqtisodiyot. 2018. No 3. 17-21-betlar.
4. Ibragimova Z. R. "Turizm infratuzilmasini normativ-huquqiy tartibga solish muammolari" // Universitet gazetasi. 2019. No4. 114-119-betlar.
5. Mamasoliyev F. M. "Turizm infratuzilmasiga investitsiyalarni Davlat tomonidan tartibga solish" // Iqtisodiyot va moliya. 2020. No1. 24-30-betlar
6. Watanabe H. Issues of seasonality in the hotel business of Uzbekistan // International Journal of Tourism Research. 2021. Vol.15. P. 121-134.
7. Rasul H.H. Human resource challenges in tourism infrastructure of Uzbekistan // Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism. 2019. No.18(4). P. 414-429.
8. Pedersen M. Prospects for developing transport infrastructure for tourism in Uzbekistan // Journal of Tourism Futures. 2022. Vol. 8(1). P.43-57
9. UNWTO Tourism Highlights, 2018 Edition. UNWTO, 2018.
10. Комилов С. Перспективы развития туризма в Узбекистане. –Ташкент, 2019. –145 с.
11. Развитие туристской инфраструктуры в Узбекистане: проблемы и решения / Под ред. Каримова Б.К. Самарканд, 2020. 201 с.
12. Гулямов С.С. Влияние инфраструктуры на рост туристского потока в регионы Узбекистана // Вестник НУУз. 2021. No4. С. 16-21.
13. Пассажиропоток аэропортов Узбекистана вырастет до 9,3 млн человек в этом году, 18 февраля 2023 АТО.ru, <http://www.ato.ru/content/passazhiropotok-aeroportov-uzbekistana-vyrastet-do-93-mln-chelovek-v-etom-godu>
14. УзАэроНавигация. Статистические данные по пассажиропотоку аэропортов за 2017-2021 гг. [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://www.uzairnavi.uz/ru>
15. Исследования Всемирного совета по туризму и путешествиям по инфраструктуре туризма в странах мира: <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.